

Solvändans Massage

Marie Kumlin,
Bruksgården Edsbruk. 070-394 08 36

Dennis Bil och Allservice

Edsbruk 0493-700 39

SRAB

Redovisningsbyrå
Helgenäs 070-372 27 97
info.srab@gmail.com

Annonsera i Sockenbladet

Priser:

1/8 sida 100 kr

1/4 sida 200 kr

1/2 sida 400 kr

hel sida 700 kr

500 kr för en mindre annons i varje

www.hembygd.se/vastraed

facebook:

Västra Eds hembygdsförening

Sept

2023

Tunnbindning – ett hantverk med gamla anor

En tunnbindare tillverkar trätunnor och andra laggkärl. Denna typ av kärl var länge väsentliga för både handel och hushåll, då man inte hade andra typer av förvaringsmöjligheter för föremål och livsmedel. Vid medeltidens slut användes tunnor vid transport av vin och öl, olja och honung, smör, ister och salt, även av färger, aska, beck, tjära samt fisk. Bara i Hamburg sysselsatte tunnbindariet ca 200 självständiga yrkesutövare.

Den förste svenske tunnbindaren som är känd till namnet förlorade sitt mätverktyg, en tolk, i Lödöse på 1300-talets början. Tolken är märkt med runskrift "Erik tunnbindare". Det fanns flera tunnbindare vid denna tid. Stadslagen från 1350 ålade tunnbindarna att märka sina tunnor och fat.

Tunnbindaren tillverkar mestadels trätunnor. Yrket utgjorde aldrig någon storyrkesgrupp i Sverige och förekom i fram till i mitten av 1900-talet men har överlevt i mindre skala in på 2000-talet eftersom det finns ett behov av tunnor gjorda i framförallt träslaget ek för lagring av whiskey.

Till tunnor för andra ändamål används också träslag som t ex lärk och furu. De flesta whiskyfat och andra träfat för spritdrycker är gjorda av tunnbindare. Olika moment såsom montering, böjning och värmning ingår i processen när en tunna binds. Formen har en lång historia och anledningen till att de är välvda har framförallt med hanteringen att göra. Den särskilda tunnformen gör att det är

Tunnorna används ofta till drycker men tunnbindaren kan också tillverka tunnor för trädgårdar, inredning med mera. Tunnbindaren är expert på trä och väljer oftast själv ut det trä som används till tunnorna.

Sveriges enda tunnbindarmästare, Johan Thorslund, har sitt företag i Högsjö utanför Örebro. En tunna Svensk ek från Thorslundkagge börjar sina dagar i en skog i Sverige, oftast i Småland eller Blekinge. Johan Thorslund åker själv ner och väljer ut de allra bästa stockarna.

Det ska vara bottenstocken på den raka kvistrena eken som har en lagom tillväxttakt och den ska inte ha blivit växt vriden. Varje stock besiktigas och ges ett nummer som gör den spårbar till avverkningsplatsen. Den informationen följer sedan med från stock till tunna, så det nummer som tunnans har när den är klar kan spåras till vilken dunge eken stod i.

Eken ska vara vinteravverkad. Stockarna blir sågade till kubbar, något längre än vad själva tunnans ska bli. Inne i tunnbinderiet så klyvs kubben till tårtbitar och tårtbitarna i sin tur sågas till stavar. 75% av materialet blir till spill. Spillet används för att värma lokalen, där tillverkningen sker. Stavämnena läggs först utomhus i två somrar och två vintrar. Så lång tid tar det för träet att mogna och bli redo för bearbetning. Själva tillverkningen börjar med att en stump i varje ände kapas av och sedan holkas stavar ur på den konkava sidan och ges en rundning på den konvexa. Ändarna smalnas av och långsidorna fasas av.

Stavarna placeras sedan i res-bandet och nu har vi en spretande tunna som med hjälp av skickligt hantverk, vatten och eld blir formbar. Tunnan ställs tillbaka över öppen eld efter att den har böjts – och rostas här i olika grad beroende på vilken karaktär fatet ska ge.

Kunderna är främst dryckesproducenter och den vanligaste drycken är sprit, och den vanligaste spriten som lagras i tunna är whisky.

(Källor: Wikipedia, Prisma Västra Götaland: Berättelser, Malter magasin, februari 2018. www.kagge.com)

Västra Eds hembygdsförening

Måndag 11 sept kl 17.00 i Hembygdsgården. Uppstart inför höstens arbete.

Helgenäs IF och byalag

Helgenäs Mopperally Lörd 2 sept kl 11:00

Startavgift 150 kr. Du får korv, dryck, kaffe och hembakat vid målgång.

Anmälan: helgenasbylag.com/mopperally2023:

Västra Eds kyrka

Söndag 3 sept kl. 18.00 V:a Eds kyrka, Gudstjänst, sång och musik av ”Musiker kvartetten”

Söndag 24 sept kl. 15.00 . V:a Eds kyrka, Gudstjänst.

Himlaskoj åk F-3 i kyrkan onsdagar kl. 13.40 från den 6-27 september
Konfagruppen efter skolan Gamleby församlingshem 6 september kl. 15.00.
Gruppen träffas på onsdagar i församlingshemmet direkt efter skolan.
Vi bjuder på mackor och skjuts hem efteråt, läger till Berlin på påsklovet och mycket mer.